

Komentaras

2015 05 08

2015-uosius eksportuotojai pradėjo minorine gaida, tačiau perspektyvos šviesėja

Statistikos departamento duomenimis, šių metų kovo mėnesį Lietuvos eksportas, išskyrus mineralinius produktus, per metus padidėjo 0,4 proc. Lietuviškos kilmės prekių eksportas išaugo 0,3 proc., tačiau atmetus „Orlen Lietuva“ įtaką buvo 3,2 proc. didesnis, nei prieš metus. Vietinės kilmės prekių eksporto reikšmė yra daug didesnė Lietuvos ūkiui, nes būtent jį kuria didžiausias šalies darbdavys ir mokesčių mokėtojas – apdirbamoji pramonė. Ir nors pirmieji mėnesiai apdirbamosios gamybos ekonominei veikai buvo visai sėkmingi – jos produkcija be naftos per metus stiebėsi net apie 5 proc. – vis tik akivaizdu, kad šalyje pagamintas prekes realizuoti užsienio rinkose sekėsi žymiai sunkiau.

Natūralu, kad vangesnio eksporto starto šiemet priežastys vis dar glūdi Rytuose. Tačiau lietuviškos kilmės prekių eksporto (be mineralinio kuro) pagal kertines kryptis analizė pirmaisiais mėnesiais rodo, kad gilų nuosmukį patyrė tik Rusijos rinkai tenkantis eksporto srautas. Tuo tarpu eksportas į ES ir į likusį pasaulį (išskyrus ES ir Rusiją) kukliai, bet augo.

Be besitęsiančio tiesioginio maisto prekių embargo, Lietuvos eksporto srautus į Rusijos rinką trikdė užsitęsusių perteklinės vežėjų, kertančių Rusijos sieną, patikros. Dėl šių apribojimų reikšmingai susitraukė ir re-eksporto apimtys. Be to, kuklesnei prekių paklausai Rusijoje įtakos turi ir vidinės šios šalies problemos. Aukšta infliacija, net dešimtdaliu per metus kritęs realus darbo užmokestis karpė Rusijos namų ūkių perkamąją galią ir galimybes įpirkti importuojamas prekes. Taipogi Vakarų, o drauge ir Lietuvos eksporto konkurencingumui Rusijos rinkoje neigiamą įtaką daro nusilpęs rublis. Nors pastaraisiais mėnesiais rublis euro atžvilgiu ir žymiai atsitiesė, jis vis dar apie 15 proc. silpnesnis, nei prieš metus.

Vertinant lietuviškos kilmės eksporto dinamiką pagal prekių grupes, daugelis jų šiemet patiria metinį kritimą. Išankstiniais duomenimis, pirmąjį ketvirtį sparčiu augimu džiugino tik chemijos, metalų ir jų dirbinių, baldų bei mašinų ir įrengimų eksporto grupės. Per metus susitraukė maisto ir kitų žemės ūkio produktų, plastikų ir gumos, medienos ir popieriaus pramonės produkcijos bei aprangos ir tekstilės eksportas.

Eksportuotojams vilties teikia pirmuosius ryškesnius atsigavimo ženklus demonstruojanti Eurozonos ekonomika. Energijos šiam ūkiui įliejo silpnas euras ir žemos naftos kainos. Eurozonos vartotojų pasitikėjimo rodiklis užkopė į aukščiausią lygį nuo 2007 m., atsitiesė ir regiono mažmeninės prekybos apyvartos. Be to, po trijų metų pertraukos vėl pradėjo augti Eurozonos kredito rinka. Optimistiškiau regiono ateitį vertina ir Europos Komisija. Remiantis šią savaitę skelbtomis jos prognozėmis, regiono ekonomika turėtų ūgtelti šiemet 1,5 proc., t.y. šiek tiek daugiau nei manyta anksčiau. Natūralu, kad aktyvesnio vartojimo Vakaruose užuomazgos leidžia tikėtis, kad ilgainiui vėl padidės šios rinkos apetitas ir Lietuvos eksportui.

Vertinant Lietuvos eksporto trumpojo laikotarpio perspektyvas, akivaizdu, kad pirmasis šių metų pusmetis bus sunkiausias. Nuo Rusijos atšaurių sprendimų nukentėję gamintojai šiuo metu persiorientuoja, pertvarko verslo modelius ir ieško kelių į naujas rinkas. Antrojeje metų pusėje turėtume sulaukti eksporto atsigavimo. Išnyks statistinė palyginamosios bazės įtaka dėl Rusijos embargo. Be to, Lietuvos eksportuotojams peno turėtų duoti tvaresnis Vakarų rinkų atsigavimas. Optimizmo nestokoja ir patys pramonės atstovai – pramonės pasitikėjimo rodiklis kovą iškopė į teigiamą zoną, o balandį dar labiau sustiprėjo.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel. +370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba